

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XLIII. Problematum aliquot explicatio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

Columella
laevia.

Quid verò à gargareone differat columella, & vna, seu triula; explicare melius nò possum, quàm fuerit ab eodem Alexandro expositum. Collumella, inquit, vitium gargaris est (gargar enim etiam dicitur) cum in longum per fluxionem efficitur. Et vnam gargar idem per morbum appellare solemus, quoties per inflammationem speciem accipit vix acini.

Fauces.

Iam Fauces Græcis φάρυγγα totam hiantis oris capacitatem nominamus, ab inferiori maxilla ad cervicis vsque vertebrae circumscriptam. Angustam hanc regionem plurimis refertam organis idipsum quoque veteres dixerunt Græci. Vnde *melodroma* glandula iuxta isthnum vtrinque posita quibus lingua, fauces, & os irrigantur salua, fuere dicitur.

Paraglossa.

Lingua.

Lingua verò siue à lingendo fuerit nominata, siue quòd alligata faucibus sit; tum sapes gustat & discernit, vtilèque alimentum ab inuicili dignoscit: tum suo motu cibum ore susceptum dentibus terendum subijcit: tum eundem tritum in gulam trudit: tum sonos ac voces format loquutionemque totam moderatur; *ἀγγελοι λογισται*, sermonum Angelum ac nuncium appellauit Euripides. Sunt & alij quorundam animalium vsus proprij: vt canis ad bibendum, lambendòque morbos & curandos; vrsi ad expellendum & perficiendum foetum, atque aliorum alij. Communissimus & amplissimus omnium is est, qui circa sapes & alimentum versatur. Et quoniam sapor non nisi in humido gustatur, saluæ humor à proximis suppeditatur glandulis, qui loquutioni non minus proficit: nam nec voces eudere arida lingua potest.

Salina.

Figuram magnitudinem, situm, & substantiam vsui maximè habet opportuna. Figura est longa nec magnopere lata, sed basi, quàm mucrone, latiore. Ori magnitudine planè congruit, vt eòmodè in omnem eius pertingat partem. Basis alligata, mucro solutus ac liber, vt expeditè moueri & cunctis oris partibus applicari queat. Omnino inter dentes continetur, atque ad gulam & arteriam asperam desinit. Dentes namque cibum comminunt, gula comminutum suscipit, arteria aërem trahit & reddit: omnibus adest lingua, gustando inquam & comminuendo alimento, eoque deglutendo, ac voci ex aëre respirato formandæ. Inferiori medio ipsius corpori validissimum subijcitur ligamentum, quo suffulta facilis in omnem partem mouetur. Extremæ huius parti funiculus adnascitur, quem lingua frenulum vocant. Radici adstat os, quod à similitudine litteræ *υ* hyoides nominatur. Nullum os substantiæ linguæ insertum aut cartilaginem admirabilis illius agilitas patiebatur. Hyoide vtrinque fulcitur, & super illud mouetur. Ligamentum pro osse datum est: quod non solum firmat linguam, sed etiam facit vt non nimium in se colligatur retrorsum, quòd difficilior esset ad anteriora extensio.

Lingua frenulum.

Os hyoides.

Lingua substantia.

Substantia igitur carnea tota est, mollis, rara, laxa, ac penè spongiosa fungosaue: tum ob motus agilitatem, tum vt sapos humores facilius susceperet. Itaque tenuissima obducitur membrana & palato communi. Bipartita cernitur ac diuisa in quibusdam animalibus, vt in serpentibus, sicut bina sunt exterorum sensuum organa. In homine ac reliquis vnica continua tota, in dextram tamen & sinistram partem linea media per longitudinem eius ducta distinguitur. Lingua, inquit Philoso-

phus in 2. lib. de partibus cap. 10. et si obscurius, quam oculi, certius tamen, quam tactus, geminum gustandi vestigium ostendit: fissura enim linguam distingui perspicuum est.

Venas à iugulari externa accipit, arterias à superiora, nervos tum sentientes à tertio & quinto pari per tunicam sparsos, tum mouentes à septimo musculus eius insertos. Accuratè hos distinguere per quam arduum, tantopere ipsorum permiscetur fibræ. Hi tamen esse videntur, qui omnem in partem moueant: sursum duo ex temporalium ossium processibus egressi: deorsum item duo ab inferiori maxilla, qua molares continentur dentes, pronati: vterque autem hic motus aut rectus est, si musculus vterque trahit; aut ad alterum declinat latus, si alter trahit laxato altero: retrorsum duo alij ex ossis hyoidis basi protensi: antrosum totidem ab interiore procedentes mento: dextrosum vnus, sinistrosum alter à cornibus hyoidis ossis aut paulò inferius interdum (si cornua illa ossa planè non sint, vt in mulieribus ferè) ad latera linguæ producti. Omnes verò medio ferè longitudinis inferuntur, qua ligamenti finis est.

Pho.

Magni lingua.

PROBLEMATVM ALIQVOT explicatio.

CAPVT XLIII.

Vociferis auribus non cum palato modo & gutture, vt in superiori capite dictum est, sed cum lingua quoque magnus omninò consensus existit. Quòd sit, vt quemadmodum confirmat Philosophus in cap. 9. lib. 4. de hitoria, surdi omnes à natiuitate sint imbecilli. Qui verò penitus surdi non sunt, aut non ab ortu; et si non omni voce priuentur, ægrius tamen, & vridem Aristoteles loquitur in problem. 2. & 4. sect. 11. & problem. 14. sect. 33. per nares loquuntur. Quod enim landunus prodidit in quaestione 7. in libro de sensu & sensili, & post eum Iacobus Carpentarius in commentarijs ad caput primum Alcinoi, surdos propterea mutos esse, quòd nullum potuerint audiendo addiscere idioma: veram rei causam non continere, manifestum ex eo est, quòd ij quoque, qui penitus surdi non sunt idiomaque perdiscunt, ægè tamen eloqui ea possunt ac propemodum muti sunt: quoniam difficilis est illis respiratio; cumque vix possint guttur attollere, vox per nares truditur. Eos verò, qui à natiuitate sunt surdi, sæpè compertum est tantopere priuari voce, vt ne naturalem quidem sonum, gemitus & suspiria, quæ addiscere non oportuit, edere possent. Et primi nominum inuentores, qui ab alio nullo idioma didicerunt, quo modo loquuti sunt? Quo enim modo illi voces excogitarunt, quibus animi præderent sensa, possent & excogitare surdi, si nil aliud esset impedimenti: quemadmodum alijs atque alijs corporis vtuntur gestibus.

Surdi ab natiuitate.

Huius igitur rei causa petenda est ex eo, quòd vt Alexander quoque confirmat in explicatione problem. 138. prioris libri, pari dem nervorum sit, cuius pars altera ad aures, altera ad linguam vsq. porrigatur: atq. ita cõmunem accidere affectiõne necesse sit. Quintà enim par, vnde auditorius descendit nervus,

dit nervus, ramum quoque ad linguam & laryngem mittit: larynxque prima quinti huius paris origine laeditur quoque ab ea pendens ramus; & si quis nascatur surdus, nascitur item mutus. At si non ex vitio nervi principio, sed quod aut auris forami aetate procedente oppletum sit, aut tympanum factum crassum aut molle non resonet; minimè necesse est cessare simul aut saltem vitari vocè. Nam neque muti omnes continuò surdi sunt: quoniam vitium in lingua ramulo esse potest & nò in quinti paris radice, quod ad aurem præcipue ducitur.

Puer ante aetatem loquutus.

Huc verò spectat & illud Philofophi problema 27. lect. 11. qui fiat, vt puer quispiam antè aetatem incipiat loqui; & vbi semel fuerit loquutus iterum obmutescat. Nimirum fit interdum, vt necessaria loquendo dispositio citius adueniat linguæ; atque ex sola phantasia & apprehensionis vi ad loquendum absque voluntatis impulsu lingua solvatur. Quemadmodum perpèrè nomen aliquod vel non cogitantibus nobis aut volentibus, propter vehementem antea factam apprehensionem in linguam incurrit. Euenit quoque, vt quæ dispositio est vno tempore, desideretur alio: sicut notissima rei nonnunquam remissio non possumus cum maximè volumus; quæ post cum minimè cogitamus occurrit. Denique fieri potest, vt non simul facultas audiendi & intelligendi, facultasque mouendi linguam & loquendi perficiantur; sed illa potest esse perfecta antequàm hæc absolvatur. Interim verò dum perficitur, vehementi impressione aut imaginatione quapiam euenire potest, vt ad loquendum lingua solvatur, postque locutio cesset.

Nim mutua loquutus.

At postquam nemuti aliquando loqui, etsi loquantur, quenam est causa? Cræsi namque filius, cum nunquam antea loquutus esset, prompsisse dicitur verba, quibus caueret, ne patrem in bello captum occiderent. Confucius sanè natura ad discendi & loquendi facultatem simul absolueret; vt alijs ea, quæ didicerimus ipsi, communicare possimus. At fit interdum, vt loquendi, quam intelligendi, facultas breuiori tempore absolvatur; postque perfectè quispiam intelligere atque addiscere idioma, nec tamè quidquam loqui: tum verò lingua quoque virtuteque loquendi perfecta loquatur illicè, neque noua institutione fit opus. Quod Cræsi fortasse filio accidit, vt antea non loqueretur, quod loquendi vis nondum esset perfecta, post vehementi capti patris imaginatio ne spiritusque commotione verba quedam protulerit.

DE MAXILLIS, GINGIVIS, & Dentibus.

CAPVT XLIV.

Maxilla.

Maxillam duplicem in hianti ore spectamus, superiorem & inferiorem, immobilem illam, hanc mobilem, vt in superioribus traditum est. Superior ex pluribus omninò constat ossibus: ad vndecim vel duodecim numerantur, quæ nunc commemorare superfluum. Inferior duobus, quæ ad medium mentum cartilagine vniuntur, quæ in prouectioribus in ossis naturam degenerat homini. Breuissimam hoc animal sui corporis proportionè maxillam ha-

bet: quod facie ferè rotunda, non oblonga, vt animalia cætera, præditum sit. Atque vt minus graueret faciliusque moueretur, sinus & cavitates medulla plenas continet.

Maxillam mouentes muscoli.

Mouetur autem inferiori maxilla, & sursum, & deorsum, & ad latera. Sursum trahunt vtrinque musculi terni. Primus temporalis propterea dictus, quod supra temporum cavitatem natus; per eamque sub iugali osse in maxillam inferiorem exterius inseritur. Alter, quem masseterem vocant. Triangularis est ferè totumque genarum occupat locum; atque ab osse partim iugali, partim à malo profectus, ad mentum maxillæque extremum angulum tendit. Tertius exiguus in ore latitans à sphærænoide ossis processibus ad eiusdem maxillæ interiora descendit. Hi omnes sursum trahunt, cum ora claudimus. Deorsum autem, dum aperimus, digastrici duo dūtaxat; vtrinque vnus. Facilius enim est deorsum, quam sursum, graue corpus mouere. Et deorsum quidem trahenda solum maxilla est; sursum autem non trahendo modò, sed & fortiter ac vehementer cum superiori comprimenda, dum manducamus cibumque dentibus aut diuidimus aut terimus. Gracilis est hic tertius musculus & oblongus, ex temporalis ossis processu sub aure prodiens, carnosus primùm, deinde in medio neruosus, tum rursum carnosus interiori summo infigitur mento. Hi duo contracti atque in se collecti aperiant os maxillamque deorsum trahunt. Cur autem præter visitatam musculorum conditionem in medio euadat nervi (quidquid Galenus & alij dixerint) duas opinor fuisse causas. Alteram, quia cum graciles essent & oblongi, periclitati fuissent in motu, nisi hic arte fuissent in medio roborati. Alteram ne recta versus aurem, vnde oriuntur; sed deorsum traherent. Vtriusque argumentum sumas ex rectis epigastrij musculis, quos ob longitudinis & intestinorum compressionem sæpius membraneis admixtis fibris interrumpi diximus. Denique ad latera mouetur maxilla, dum manducamus cibumque terimus; non peculiari aliquo alio musculo, sed his ipsis, quos commemoravi: masseterem potissimum, qui propterea mansorius & molitor appellatur. Duplici namque principio duplicique fibrarum sese interfecantium serie constat: dūmque laxatis alijs contrahuntur aliæ, motum eiusmodi faciunt. Nec parum temporalis iuuat, dum lato natus principio atque in acutum desinens, has aut illas fibras laxatis alijs colligit. Denique omnes omninò commemorati musculi, tum masseter, tum temporalis, & in ore delitescens digastricus, motum eum faciunt, dum in vno laxari latere contrahuntur in altero.

In vtraque porrò maxilla tum cavitates sunt dentibus excipiendis paratæ, quas alucolos, locellos, fossulas, præsepiola, & mortariola vocamus: tum obductæ gingiuarum carneæ immobiles, vt in alucolis dentes firmiter stabiliantque. Scio non leuiter disputari, an dentes inter ossa commemorandi sint. Sed ego duo constanter aio. Primùm enim ab ossibus cæteris specie illos ac natura differre non dubito. Non eandem, inquit Philofophus in cap. 4. lib. 2. de animalium ortu, naturam, quam cætera ossa, dentes habent. Et antè illum Hippocrates in Aphotifino 18. lib. 5. Frigidum, inimicum ossibus, dentibus, nervis, cerebro, spinali medulla. Quæ omnia tanquam partes natura diuersas commemorat: alioqui commemoratio vitiosa.

Dentium alucoli.

Dentes ab ossibus natura differre.

N ij